

Vad är kristendom?

Vad är kristendom? Ställer man den frågan får man en rad olika svar beroende på vem man frågar. För somliga är kristendom vissa moraliska grundvärderingar som man följer. Andra har mer bestämda uppfattningar, knutna till en personlig tro på Jesus Kristus som Guds Son och världens Frälsare. Andra åter ser kristendomen helt enkelt som något ont och skadligt som hindrar individens fria utveckling.

Kristendom är det som Jesus Kristus lär. Han gjorde anspråk på att vara Gud själv. Det har i och för sig fler än han gjort. Men de har varit sjuka människor eller sådana som lidit av storhetsvansinne. Det som gör att man inte utan vidare kan avfärda Jesus som en galning, är att han kunde styrka sin identitet med så många offentliga under och tecken. Jesus inte bara sade att han var Gud, han visade det också på olika sätt, inte minst genom sin uppståndelse från de döda.

Oändligt mycket har skrivits om honom. Otaliga kyrkor har uppstått som gör anspråk på att föra hans talan, ibland i bitter motsättning till varandra. De flesta nöjer sig med att ytligt konstatera att det finns så många olika meningar om Jesus. Därav drar de slutsatsen att ingen säkert kan veta vad som är sant och slår sig till ro med det.

Det bästa sättet att få besked om kristendomen är naturligtvis att gå tillbaka till de ursprungliga källorna, till Bibeln och till de ord av Jesus som finns bevarade i Nya testamentet och fråga sig: Vad lärde han egentligen? Vad är kristendom enligt honom? Han själv hänvisade människorna ideligen till Gamla Testamentets skrifter, som

pekade fram mot honom, och till apostlarna som med Andens hjälp skulle peka tillbaka på honom och förmedla hans ord till världen.

Även kristna känner ibland – kanske trötta av teologiska diskussioner och motstridiga uppfattningar – ett starkt behov av att gå tillbaka till källan, till Skriften, och liksom börja om från början igen och se vad som egentligen står. Då händer det att man med nya ögon upptäcker att den lära som vi kallar kristendom, och som blivit så omstridd och tillkrånglad av människor, i grunden är något mycket enkelt och tydligt. Ett barn kan förstå det.

Vad är kristendom? Det bibliska svaret på frågan kan sammanfattas i några få ord: *syndernas förlåtelse genom Jesus*.

Syndernas förlåtelse är kärnan eller själva hjärtat i allt vad Jesus lär. Ta bort förlåtelsen från Jesu undervisning eller från Bibeln, så är allt annat bara spridda delar utan inre sammanhang. Ta bort den, och du har inte mycket mer i kristendomen än vad du har i andra religioner.

Det är syndernas förlåtelse som *en fri och oförtjänt gåva* från Gud som på ett avgörande sätt skiljer kristendomen från alla andra religioner. Det är inget överdrivet eller överspönt påstående. Det förhåller sig faktiskt så. Var och en som ägnar sig åt jämförande religionsforskning kan lätt konstatera detta faktum. Alla andra religioner har det gemensamt, att de bygger på människans förmåga att söka och finna Gud – och kunna behaga honom. Om de någon gång talar om syndernas förlåtelse – vilket är sällsynt – så är det alltid fråga om något som är beroende av människans gärningar och förhållningssätt. Förlåtelsen är gudomens svar på något moraliskt gott som *jag* gör. Därför är de icke-kristna religionernas förlåtelse egentligen ingen förlåtelse. Det rör sig istället om människans köpslående eller förhandlande med den gud eller de gudar man åkallar. Det sker enligt principen: om jag gör det här, så förväntar jag mig att Gud gör det där. Variationerna är många i religionernas värld. Men alla spelar de på samma tema: människans egen förmåga att upprätta något slags gott

förhållande till Gud.

Det mycket anstötliga med Jesus är att han dömer ut detta synsätt som värdelöst och ont, som en fullständigt felaktig och omöjlig väg till Gud. Han säger nämligen att människan är en syndare, en sådan som behöver Guds förlåtelse för hela sitt liv, för alla sina tankar, ord och gärningar. Och det som människan tycker är finast, att kunna förlita sig på sig själv, är enligt Jesus själva huvudsynden. Jesus kom för att med sitt liv betala för människornas synder, för att ge dem vad de själva inte kunde åstadkomma: syndernas förlåtelse och genom den nytt liv, helig Ande och gemenskap med Gud. Jesus sade: *Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare* (Matt. 9:13) och: *Människosonen har kommit för att söka upp och frälsa det som var förlorat* (Luk. 19:10).

Kristendom är syndernas förlåtelse genom Jesus Kristus. Men människorna vill inte vara syndare på det sättet som Jesus menar. Därför vill de inte heller vända om och tro den förlåtelse som Jesus erbjuder. Här har vi den djupaste anledningen till att världen föraktar och förföljer den sanna kristendomen. Varför mötte Jesus så mycket motstånd och hat från världen? Han svarar själv: ”därför att jag vittnar mot den och visar att dess gärningar är onda” (Joh. 7:7).

I botten på de flesta svåra och krångliga lärostrider i kyrkans historia ligger denna enkla fråga om frälsning av egen kraft eller genom syndernas förlåtelse för Kristi skull. Djävulens yttersta mål är att genom villfarelser av olika slag nästla sig in i kyrkan och till sist fräta sönder själva kärnan i kristendomen. Luthers och reformationens kamp gällde just det heliga och saliggörande evangeliet, det unika i kristendomen. Vår kamp är densamma. Både för vår egen och för andra människors frälsning gäller det att bevara det enkla och klara ordet om syndernas förlåtelse rent och oförfalskat. Det är trons goda kamp.

S.B.

[Lutheranen 2/1993]

Nyckelmakten är instiftad av Kristus
Att gå till bikt

OM BIKTEN

Bikt är att mellan fyra ögon av Gud själv få höra att han förlåter mig alla mina synder för Kristi skull. Den som går till bikt låter sig träffas av Guds Ord på ett mycket personligt och oundvikligt sätt: Jag och ingen annan blir tilltalad av den Högste. En kristen som upptäckt vilken tröst och hjälp bikten ger ett oroligt och plågat samvete, kan inte nog prisa detta speciella sätt att ta emot evangelium.

I den protestantiska världen talas och undervisas det numera sällan om bikten. Den betraktas närmast som en fri sak som kyrkan både kan ha och vara utan. I den mån man framhåller den, så sker det mest i psykologiska termer. Bikt kan vara bra för den psykiska hälsan, sägs det. Somliga hävdar också att folk mår mentalt bättre i katolska länder och att neuroser och depressioner är mindre vanliga där, något som kan ha samband med att folk ofta går till bikt.

När reformatorerna bröt med den romersk-katolska kyrkan hörde bikten eller den enskilda avlösningen, som den också kallades, inte till de ceremonier och sedvänjor som rensades ut som obibliskt gods. Luther slängde inte ut biktstolarna. Den enskilda avlösningen såg reformatorerna som en omistlig del av evangeliet och av kyrkans liv. Det framgår av följande citat ur de lutherska bekännelseskrifterna.

Bikten är inte avskaffad i våra kyrkor... Folket lärs att sätta det högsta värde på avlösningen, emedan den är Guds eget ord och avkunnas på Guds befallning. Nyckelmakten hålls högt i ära... (SKB s. 73).

Känt är, att vi förklarar och förhärligat avlösningens välgärning och nycklarnas makt på sådant sätt, att många ängslade samveten hämtat tröst av denna vår lära... (SKB s. 186).

Och om några toge sig före att avskaffa den enskilda avlösningen,

visar de sig inte förstå, vad syndernas förlåtelse eller nyckelmakten är. (SKB s. 205)

I Luthers Lilla katekes sådan vi har den i bekännelseskriterierna finns det ett särskilt huvudstycke om bikten. Detta stycke togs inte med i de officiella katekesutgåvorna i början av 1800-talet. Det ansågs alltför ”katolskt”. Flera generationer gick således miste om katekesens undervisning om bikten.

I Lilla katekesen definierar Luther bikten så här:

Bikten består av två stycken, för det första att man bekänner synden, för det andra att man tar emot avlösningen eller förlåtelsen av biktfadern såsom av Gud själv och då inte tvivlar därpå utan fullt och fast tror, att synderna därigenom är förlåtna inför Gud i himmelen.

Av dessa två stycken är avlösningen det stora och avgörande. Det är den som gör bikten till ett nådemedel i kyrkan jämsides med Ordet, dopet och nattvarden.

[^]

Nyckelmakten är instiftad av Kristus

Att den lutherska bekännelsen så starkt framhåller bikten, beror just på detta att man ser den som ett nådemedel, som en plats där vi möter Kristus själv och tar emot hans nåd. Avlösningen är något som ”Kristus förordnat i evangeliet” (SKB s. 332). Den hör till de ”gudstjänsthandlingar, som Gud förordnat och till vilka han fogat ett löfte om nåd” (SKB s. 222). På samma ställe sägs också: ”Sakrament i egentlig mening äro sålunda dopet, Herrens nattvard och avlösningen eller botens sakrament.”

De ord i Skriften som gör bikten till en gudomlig instiftelse återfinns vi först i Matt. 16:19, där Jesus säger till Petrus och därmed även till den kristna kyrkan: ”Jag skall ge dig himmelrikets nycklar: Vad du binder på jorden skall vara bundet i himmelen, och vad du löser på jorden skall vara löst i himmelen.” Samma ord återfinns i Matt. 18:18 i anslutning till orden ”Om din broder försyndar sig” (v.15). När Jesus senare, efter sin uppståndelse, möter lärjungarna,

överlämnar han slutgiltigt nycklarna till dem:

”Då sade Jesus ännu en gång: Frid vare med er! Som Fadern har sänt mig, så sänder jag er. När han sagt det, andades han på dem och sade: Tag emot helig Ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder, så är han bunden i dem.” (Joh. 20:21-23)

Detta är nyckelmakten – den mycket ansvarsfulla och väldiga makt som kyrkan har fått. Den ena nyckeln tillsluter ofelbart himmelriket för syndare, den andra upplåter det lika ofelbart. I vidare bemärkelse är all biblisk förkunnelse av lag och evangelium ett utövande av nyckelmakten. Men till sitt egentliga väsen och i strikt mening är den något som skall tillämpas på enskilda individer, vilket allra tydligast sker i bikten. Jesus talar ju om att förlåta ”någon” hans synder.

Man kan förundra sig över att Jesus vågade lämna en sådan livsavgörande makt i händerna på visserligen kristna men ändå ofullkomliga och syndiga människor. Men det är det uppdrag kyrkan har fått: att förvalta nyckelmakten så som Herren har befallt.

Det är viktigt att komma ihåg att nycklarna som Kristus överlämnat inte är någon fristående kyrklig eller prästerlig domsmakt. Nyckelmakten är Kristi makt och hans ords makt. Den kan och får endast användas i hans tjänst och efter hans vilja. Det sker då lösenyckeln används på dem som är botfärdiga, dvs. på sådana som bekänner sin synd, vill bli kvitt den och leva för Gud. Det sker på motsvarande sätt när bindenyckeln används på dem som öppet och tydligt lever och lär i strid med Guds Ord och ändå menar sig vara kristna. Nycklarna passar således till alldeles bestämda lås, där de har sin oerhörda verkan.

Vidare får vi aldrig glömma Guds syfte med nyckelmakten. Bägge nycklarna är instrument för Guds kärlek till syndare, och de får användas enbart för deras hjälp och räddning. Även bindenyckeln står således i den gudomliga kärlekens tjänst. Kyrkan måste ibland använda bindenyckeln mot enskilda individer i församlingen som lever i öppen synd

och inte vill överge den. Genom bindenyckeln gör kyrkan klart för vederbörande att han eller hon ställt sig utanför Guds rike och står under Guds dom. Evangeliet hålls tillbaka och nattvardsbordet stängs för en sådan. Detta är kyrkans yttersta åtgärd att med Guds Ord väcka den obotfärdige till besinning över att han är på väg mot evig olycka. Bindenyckelns uppgift är således att bereda väg för lösenyckeln, den som Herren helst vill använda. Evangeliets eller lösenyckelns stora härlighet strålar alltid fram just mot den mörka bakgrunden att vi utan Jesu förlåtelse är bundna i vår synd.

I Matt. 18:15 ff. ger Kristus kyrkan klara anvisningar om hur bindenyckeln skall användas då en ”broder försyndar sig”. De olika stegen med enskilt samtal, förmaning med hjälp av vittnen och slutligen som en sak för hela församlingen – ”Hör han inte ens församlingen, så får du betrakta honom som en hedning eller publikan” – visar hur grannlaga den bibliska s.k. kyrkotukten är, och att målet hela tiden är syndarens omvändelse och räddning. Ett belysande exempel på bindenyckelns användning har vi i 1 Kor. 5:1 ff., där Paulus uppmanar de kristna i Korint att utesluta en församlingsmedlem som levde i grov otukt: ”Den mannen skall överlämnas åt Satan till kroppens fördärv, för att anden skall bli frälst på Herrens dag.”

I dagens folkkyrkor med flytande och flexibel lära och där krav på någon egentlig bekännelse för medlemskap inte finns, går det naturligtvis inte att tillämpa bindenyckeln. Men i en rätt luthersk kyrka som vill vara sin Herre trogen får man inte dra sig för att använda bindenyckeln när det behövs. Den är till välsignelse såväl för församlingen, som skyddas mot att synden sprider sig, förgiftar och demoraliserar andra (Hebr. 12:15), som för syndaren själv.

Men det är utan tvekan lösenyckelns användning som skall stå i centrum i kyrkan. I en kristen kyrka måste evangeliet alltid dominera. Det är syndernas förlåtelse som är den livgivande näring som varje kristen ständigt behöver för att leva. Och här är bikten ett underbart, starkt och härligt nådemedel. Den är evangelium i dess mest enkla, klara och

direkta form. Avlösningen innebär att Gud, genom en jordisk biktfaders mun, vänder sig direkt till en enskild människa och löser henne från alla synder. Så personligt vill Gud umgås med sina barn. Han vill se till att var och en med just sin speciella nöd och syndabörda blir avlöst, tröstad, upprättad. Gud vill att hans barn skall leva det goda samvetets liv, vara fria från den värsta av alla bördor, nämligen synden, och vara fullkomligt vissa om att de tillhör Gud och är omslutna av hans omsorg i livets alla skiften.

Vi har sett att den enskilda avlösningen är en Kristi instiftelse. Jesus själv avlöste människor som enskilda individer, så som han t.ex. gjorde när han vände sig till den lame mannen och sade: ”Fatta mod, min son, dina synder förlåtas dig” (Matt. 9:2). Men någon är kanske ändå lite fundersam över den bibliska grundvalen för bikten. Var står det i Bibeln talat om bikt så som kyrkan med tiden kom att praktisera den? Detta att gå till en biktfader med tystnadsplikt och inför honom bekänna synder och få avlösning, var står det omtalat i Bibeln?

På detta svarar vi att avlösningen kan ske under olika former. Vad som är instiftat av Kristus är inte några bestämda ritualer, utan bruket av avlösningen riktad till enskilda individer. Vi har i de nytestamentliga texterna inga närmare anvisningar vare sig från Kristus eller från hans apostlar beträffande utformningen av den enskilda avlösningen som ett normalt nådemedel i församlingen. Våra bekännelseskrifter säger också att uppräknandet av synder i bikten ”inte är nödvändigt på grund av något Guds bud” (SKB s. 188). Huvudsaken är att möjlighet till enskild, personlig avlösning finns och att den brukas. En kristen kan således begära och få avlösning utan att några konkreta synder nämns för biktfadern. Men det ligger i sakens natur att under alla omständigheter måste det finnas någon form av allmän syndabekännelse. Den som begär förlåtelse måste ju ha synder!

Den form som vi använder och som vi kallar bikt har vuxit fram ur kyrkans själavårdspraxis och befunnits vara till stor

nytta och välsignelse för många. Det finns ingen anledning att frånga den. Vem kan vilja undanhålla människorna den stora hjälp som ligger i att inför en själasörjare med tystnadsplikt få lägga fram just det som plågar samvetet och som man vill ha utplånat genom avlösningens kraftiga ord? Bikten ger ett naturligt och fint tillfälle att få nämna problemen vid namn och det skall vi inte förakta. Dessutom ges tillfälle till själavårdande samtal och andlig rådgivning. Självfallet måste allt detta skyddas och underlättas med en sträng tystnadsplikt för prästen.

[^]

Att gå till bikt

Att gå till bikt är helt enkelt att hos sin präst begära avlösning, att säga till honom: Jag skulle vilja gå till bikt. Bikten sker normalt inför prästen. Han är den som har Guds och församlingens uppdrag att förvalta nådemedlen. Men i nödfall, då ingen präst finns inom räckhåll, kan man vända sig till någon annan i församlingen. Varje kristen i församlingen kan avlösa sin broder som behöver omedelbar hjälp i sin nöd.

Det som skall locka oss till bikt är dess evangeliska karaktär. Avlösningen är evangelium och därför uteslutande ett Guds verk. Det är Gud som handlar, Gud som ger, Gud som förlåter och helar det som är brutet.

Att använda en biktspegel, dvs. att på olika sätt pröva sitt liv inför Tio Guds bud, och att med munnen bekänna synder är vårt verk. Det är en hälsosam, nyttig och bra förberedelse för bikt som man inte skall slarva med. Men samtidigt skall vi vara helt klara över att inget av detta gör oss värdiga att få avlösning. Guds nåd utdelas inte som prestationslön för grundligt inventerade och uppräknade synder, för djup ånger, eller någonting annat hos människan. Gud förlåter och rättfärdiggör syndare, utan gärningar, genom tron allena. Så gör han i alla nådemedlen och i synnerhet i bikten. Därför skall prästen uttala den enskilda avlösningen utan villkor, utan om och men. Att kräva en uttömmande bekännelse av alla synder i bikten, såsom den romersk-katolska kyrkan gjorde på Luthers tid,

är att fördärva evangeliet och ställa bikten i gärningsrättfärdighetens tjänst. På det sättet blir bikten en plågsam börda och avlösningen blir osäker. Men Gud vill att förlåtelsen skall vara säker så att den gör oss glada och frimodiga. I den evangeliska bikten ligger aldrig tonvikten vid att gräva och rota i synden. Man skall bekänna det som ligger på ens hjärta, det man för stunden är medveten om, orolig för eller plågad av, kort sagt det man vill bli kvitt. Det behövs inte många ord och långa utläggningar. Gud vet. Bekännelsen skall vara kort och rakt på sak, inga ”Kanske har jag...”, utan ”Jag har talat osanning, tappat humöret, sårat min hustru...”. Somliga finner det vara en hjälp att skriva upp sina synder på en papperslapp som de har med sig till bikten. Efter avlösningen river de sönder papperet och slänger det. Det är en fin bild av vad Gud i själva verket gör med våra synder i bikten!

Det allra viktigaste för den som går till bikt är att tro på avlösningen. Den är enligt Kristi instiftelse och löfte ett Guds ord med verkan ända upp till himmelen. I den lutherska biktordningen påminns den som går till bikt om detta, när prästen omedelbart före avlösningen frågar: ”Tror du, att min förlåtelse är Guds förlåtelse?” När biktbarnet svarat ja, kommer så avlösningen: ”Ske dig såsom du tror. Och på vår Herres Jesus Kristi befallning förlåter jag dig alla dina synder i Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.” Guds avlösning är full av kraft. Den verkar omedelbart och ofelbart vad den säger hos den som hör och tror.

Alla nådemedlen skänker på olika sätt ett och samma evangelium, en och samma förlåtelse och rättfärdiggörelse. Varför då hämta förlåtelse i bikten, när vi lika gärna kan ta emot den genom att lyssna till predikan, gå till nattvarden eller trösta oss med vårt dop? Vad är det för speciellt just med bikten? Låt oss söka svar på den frågan genom att se något på hur bikten förhåller sig till övriga nådemedel.

[^]

Predikan och bikten

Det viktigaste och vanligaste nådemedlet är Guds ord i

predikans form. Predikan är inte bara undervisning, utan ett offentligt bruk av nyckelmakten. Den vänder sig till alla, även till icke-kristna: ”I hans namn skall det predikas omvändelse till syndernas förlåtelse för alla folk” (Luk. 24:47). Predikan talar därför om allas synd och allas möjlighet till frälsning. Det är annorlunda med bikten. Den vänder sig inte till alla utan till någon, till en broder eller syster i församlingen.

Var och en vet hur svårt det många gånger är att som åhörare verkligen ta till sig Ordet och tillämpa det på sig själv. Det gäller särskilt när vi plågas av synder, misslyckanden och annat som trasslat till vårt gudsförhållande så att kraften och glädjen sinar i vårt kristenliv. Vi har då väldigt lätt att ta åt oss lagen och låta evangeliet passera förbi oss till bättre passande åhörare. När vi hör evangelium säger Satan i vårt öra: Det där gäller andra, inte dig som har sådana hemska tankar och är en så dålig och falsk kristen. Sådana anfäktelser skall bekämpas med den enskilda avlösningen, där Gud säger ett mäktigt och frigörande ord just till mig i min situation.

Lutherska teologer har använt följande bild för att belysa skillnaden mellan förlåtelsen i predikan och i bikten. Predikanten liknas vid en man som kastar ut en näve guldmynt till en grupp människor. Somliga får tag i dem, andra lyckas inte eller tvekar och blir utan. Men i bikten är det annorlunda. Där är det som om ett sändebud kommer till en viss bestämd person, trycker guldmyntet i hans hand och säger: Jag har av min Herre fått i uppdrag att ge just dig detta. Ta emot det och behåll det!

Bikten gör det således lättare för en deprimerad och nedstämd kristen att ta till sig syndernas förlåtelse och därigenom fyllas av visshet om att nu är allt bra, att Gud är med mig och att han hör mina böner. Med den personliga avlösningen sticker Gud hål på den falska och farliga inbillningen, som underblåses av själafienden, att Kristi försoning trots allt ändå inte riktigt täcker mig och mitt bedrövliga tillstånd.

Ingen evangelisk-luthersk kyrka, som är mån om att

evangeliet verkligen skall nå fram till en enskild kristen, bör avvara bikten. När bikten i vårt land misstänkliggjordes som något oevangeliskt och katolskt så hänvisade man församlingsborna i stället till det s.k. allmänna skriftermålet som inleder högmässan med en gemensam syndabekännelse följt av någon form av avlösning. Men detta var en tragisk och mycket oevangelisk och oluthersk utveckling som gjorde att bikten nästa helt kom ur bruk.

I själva verket var det så att Luther och den gamla lutherdomen ställde sig avvisande till användning av s.k. allmän avlösning i den offentliga gudstjänsten. Den direkta och villkorlösa avlösningen hade för dem sin givna plats i den privata bikten. Den särskilda välsignelse som låg i att avlösningen riktades till en enskild individ fick inte ersättas av något annat. Att i kyrkan utan urskiljning avlösa en hop kända och okända människor såg de också som ett mycket lättsinnigt bruk av nyckelmakten. ”Så skall det ingalunda vara” sägs det på tal om detta i en av Luther undertecknad kyrkoordning från 1542.

Vi måste ge den gamla lutherdomen rätt. En ordning som inbjuder obotfärdiga att trösta sig med evangelium utan verklig omvändelse är förkastlig. Varken Kristus eller hans apostlar avlöste människorna i klump på detta vis. I högmässans allmänna skriftermål bör vi därför inte använda den direkt tillsägande, villkorlösa avlösningen, utan i stället andra formuleringar som ger uttryck för att Gud för Jesu Kristi skull vill förlåta var och en som ångrar sig och vänder om till honom – eller med andra ord: formuleringar som mer liknar dem som används i predikan.

[^]

Dopet och bikten

Bikten har i Lilla katekesen sin plats strax efter dopet. Det är ingen tillfällighet. När Luther ibland talar om dopets och nattvardens sakrament och inte särskilt nämner bikten, så beror det på dess nära samband med dopet. I Stora katekesen säger han, att dopet ”omsluter jämväl det tredje sakramentet, som man kallar boten och som egentligen inte är något annat än dopet” (SKB s. 482).

Att leva i sitt dop är att leva i daglig omvändelse, daglig ånger och tro. Doplivet är ett liv i ständig bot. Så fort jag faller i synd skall jag fly till Gud som i dopets heliga stund frälste mig och lovade mig sin nåd och förlåtelse för hela livet. Detta är den kristna människans livsrytm, det andliga livets puls.

Att gå till bikt är inget annat än att på ett mycket påtagligt sätt leva i sitt dop. När synden och Satan börjar få sådan makt över mig, att hjärtats tro på evangelium sviktar och mitt gudsförhållande känns osäkert är bikten den hjälp jag behöver för att inte falla ur dopets nåd och Guds barns trygghet.

Men bikten stärker inte bara tron på evangelium. Doplivet består inte bara i delaktighet av rättfärdiggörelsen för Kristi skull. Luther låter utifrån Rom. 6 hela det kristna livet – även helgelsen eller förnyelsen – omslutas av och utgå ifrån dopet. Att ta emot syndernas förlåtelse utan att låta det verka någon förändring är självbedrägeri och hyckleri. Att leva under syndernas förlåtelse får aldrig leda till syndernas tillåtelse. Det är tvärtom som aposteln säger i Tit. 2:12, att Guds nåd ”fostrar oss till att säga nej till ogudaktigheten och de världsliga begären och leva klokt och rättfärdigt och fromt i den tidsålder som ännu varar”. Den som verkligen lever i sitt dop blir av den helige Ande engagerad i kampen mot de dagliga synderna i vardagslivet. Den gamle Adam med alla onda lustar skall dödas och den nya människan med vilja och kraft till goda gärningar skall växa fram.

Också ur denna synvinkel är bikten till stor hjälp, Ty när man ödmjucar sig och går till bikt och inför sin biktfader nämner synden vid dess rätta namn och sedan blir avlöst, så är det inte lika lätt att fortsätta som förut. Synden blir i bikten inför Gud och biktfadern utpekad och brännmärkt. Den var med och naglade Kristus fast vid korset. Men han tog bort den genom sin död. Därför blir jag avlöst. Och med avlösningen följer alltid den Helige Ande och helgelsens kraft. Till den som tagit emot avlösning säger biktens Herre: ”Gå, och synda inte härefter” (Joh. 8:11).

De synder som blir bekända och förlåtna i bikten är den döpta människans synder. Den enskilda avlösningen hjälper oss att med trons fulla visshet återvända och förbli i den nåd vi en gång döptes till.

[^]

Nattvarden och bikten

I den lutherska kyrkan kom tidigt nattvard och bikt att knytas samman. Det framgår t.ex. av följande rader i bekännelseskrifterna: ”Ty hos oss hålls alla söndagar och övriga högtidsdagar mässor, varvid sakramentet utdelas till dem som vill mottaga det, sedan de förut har blivit förhörda och fått avlösning” (SKB s. 265).

Det öppna nattvardsbordet, dit vem som helst får komma oavsett vad man tror, är vanligt bland kyrkorna i dag. Förr hade nästan alla kyrkor slutet nattvardsbord. Det var bara öppet för den som bekände sig till kyrkans lära. För lutheranerna var det öppna nattvardsbordet något okänt och otänkbart. Inga släpptes fram till nattvarden utan att ”de förut hade blivit förhörda och fått avlösning”. Detta låter mycket främmande och skrämmande för dagens människor. Varför denna egendomliga ordning?

Det första, om förhöret, hade sin grund i omsorgen om den sanna läran i kyrkan. Man ville förvissa sig om vad människorna trodde innan de gick till nattvarden. Att låta förnekare eller människor med annan tro gå fram var ett missbruk av altarets sakrament och olydnad mot Kristus själv som kallar de sina att i en och samma tro möta honom i hans heliga nattvard. Förhöret var en påminnelse om att nattvardsgemenskap är lärogemenskap. Prästen försökte åtminstone någon gång om året att samtala med var och en om den kristna trons innehåll i allmänhet och om nattvarden betydelse i synnerhet.

Synen som låg bakom förhöret är biblisk, rätt och riktig. Ingen bör gå till nattvarden utan att veta vad han där tar emot och vilken välsignelse det medför för var och en som tror. Även i dag gäller att en rätt präst alltid skall veta vilka som ämnar delta i söndagens nattvardsmässa. Någon form

av anmälan är således nödvändig om inte annat på det sättet att man anmäler om man är förhindrad att närvara. Det öppna nattvardsbordet strider mot Skriften. Den första nattvarden firades också i en sluten krets av lärjungar.

Det andra, om avlösningen, är ett uttryck för omsorgen om hjärtats levande tro. Läran blir död kunskap om den inte får vandra från huvudet ner i hjärtat och bli en levande, personlig förtröstan på Kristus som just min Frälsare. Utan en sådan tro får man ingen välsignelse av sin nattvardsgång. Här kommer bikten in. Både självprövningen och syndabekännelsen i samband med bikt och själva avlösningen som jag där får hjälper mig att också ta emot nattvardens under på ett rätt sätt. Kristi kropp och blod räcks mig som ett härligt och kraftigt bevis på att avlösningen inte bygger på mina gärningar och förtjänster utan på Kristi gärning, att han dog för mig. Finns det något bättre sätt att bereda sig för Herrens heliga nattvard än att ta synden på allvar, gå till bikt och bli avlöst för att sedan gå till kyrkans altare och som den allra härligaste bekräftelse på syndernas förlåtelse få ta emot Kristi kropp och blod, själva det offer som borttager världens synder? Mer omsluten av Guds kärlek och delaktig av evangelium kan en fattig syndare på jorden aldrig bli. Det bör tilläggas att nattvardsbikten inte bygger på någon gudomlig befallning, så att man måste ha den. Något sådant hävdades inte heller på Luthers tid: ”Hos oss föreskrivs inte en viss tid för bikten...” (SKB s. 187). Nattvardsbikten är ett erbjudande, inte en lag som skall betunga samvetet.

[^]

Aldrig, sällan eller ofta

Ingen kan tvingas till bikt lika lite som till något annat nådemedel. Evangeliet är aldrig tvång utan en inbjudan och ett kärleksfullt erbjudande från Gud till botfärdiga syndare.

Vi har sett att Gud inte bara har ett utan flera sätt att nå oss med frälsningens evangelium. Att nådemedlen är i pluralis vittnar både om Guds barmhärtighets slösande rikedom och om hans iver att var och en för egen del verkligen skall ta

emot och leva i den förlåtelse och rättfärdighet som Kristus vunnit åt alla människor.

Vi är ofta tröga att ta emot evangelium. Vi har också lätt att låta evangelium bara bli en huvudets sak som vi tanklöst och mekaniskt applicerar på oss själva. Är inte det stora problemet för många idag just den ytliga syndakännenheten? Vi gläds pliktskyldigast över evangeliet men erfar litet av dess kraft att förnya och förvandla. Både ytlighet och likgiltighet kan dölja sig bakom frågan: Varför gå till bikt när man ändå kan ta emot samma sak i andra nådemedel?

Att fråga efter minsta möjliga näringstillförsel för att klara sig är inget gott tecken. Varför leva det kristna livet på marginalen? I stället bör det vara så att vi tar vara på alla möjligheter och dricker ur alla de friska källor som Herren har ställt i ordning för oss och som han anser att vi behöver.

Luther såg inte bikten som något som bara behövdes i undantagsfall, i särskilt stor nöd. Han såg den som ett mycket dyrbart nådemedel att brukas ofta. Att förakta biktens avlösning var detsamma som att förakta evangeliet.

Att gå till bikt bör vara lika naturligt som att gå till nattvarden. Att kristna i dag sällan eller aldrig går till bikt beror kanske inte så mycket på förakt för evangeliet. Det handlar i stället om att man fått liten eller ingen undervisning om bikten i sin församling. Eftersom bikten kommit i skymundan, så behöver den lyftas fram igen och de kristna uppmanas att gå till bikt. Men liksom vid allt som är nytt och ovant finns där en tröskel att komma över, nämligen att inte bara läsa och höra om det, utan verkligen ta steget och säga till sin präst: ”Jag vill gå till bikt!” Inte bara en gång, utan flera så att det blir en god och hälsosam vana.

S Bergman

[^]

